

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรระหว่างปี 2523-2545 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติ จากข้อมูลทฤษฎีของการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและข้อมูลรายได้ประชาชาติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาจากรายได้ภาษีสรรพากรรวมและแยกเป็นรายประเภทภาษีคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิตและอากรแสตมป์ ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลรายปีจะนำภาษีการค้ามาวิเคราะห์ร่วมกับภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตเนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตนำมาใช้แทนภาษีการค้าตั้งแต่ปี 2535

โดยในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ ของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติและองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติด้านต่าง ๆ จะใช้สมการถดถอยในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 5 แบบ

ผลการศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร โดยในการศึกษานี้ใช้ข้อมูลรายปีภาษีซึ่งต่างจากการศึกษาของผู้ที่เคยศึกษาในครั้งก่อน ๆ ที่ใช้ข้อมูลเป็นรายปีงบประมาณ พบว่าก่อนที่จะมีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ ภาษีที่มีสัดส่วนต่อภาษีสรรพากรรวมสูงสุดคือภาษีการค้า และหลังจากที่มีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ภาษีที่มีสัดส่วนสูงสุดคือภาษีมูลค่าเพิ่ม รองลงมาคือภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามลำดับ สำหรับค่าสัดส่วนของภาษีสรรพากรรวม

ค่อรายได้รัฐบาลพบว่าส่วนใหญ่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น โดยตลอด และสัดส่วนภาษีทางตรงค่อรายได้รัฐบาลมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรรวมและรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ ของกรมสรรพากรกับรายได้ประชาชาติและองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติด้านต่าง ๆ พบว่า การใช้ข้อมูลรายปีให้ผลการวิเคราะห์ดีกว่าการใช้ข้อมูลรายไตรมาส โดยพบว่ามีแบบจำลอง 3 แบบที่ให้ผลการวิเคราะห์ได้ดีซึ่งความผันแปรของรายได้ประชาชาติและองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติสามารถอธิบายความผันแปรของรายได้ภาษีของกรมสรรพากรและรายได้ภาษีประเภทต่าง ๆ ของกรมสรรพากรได้ดีและมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ 1) แบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศโดยพบว่ารายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้ภาษีการค้า(มูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ) รายได้อากรแสตมป์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ 2) แบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีของกรมสรรพากรกับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร โดยพบว่ารายได้ภาษีสรรพากรรวม รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล รายได้ภาษีการค้า(ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) รายได้อากรแสตมป์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าของผลผลิตภาคเกษตรและมูลค่าของผลผลิตนอกภาคเกษตร และ 3) แบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพากรกับองค์ประกอบของรายได้ประชาชาติ ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร โดยพบว่ารายได้ภาษีสรรพากรรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าจ้าง ค่าเช่า และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าเช่า รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าจ้าง ดอกเบี้ยและกำไร และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร รายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าจ้าง ดอกเบี้ยและกำไร และมีทิศทางตรงกันข้ามกับค่าเช่า รายได้ภาษีการค้า (ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าจ้าง รายได้อากรแสตมป์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดอกเบี้ย ค่าเช่า และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าจ้าง